

ŠTUÖENT

UPORABA CHATGPT SE PREPOZNA - PRAKSA IN ŠTIPENDIJE - NOVA DRUŽBENA OMREŽJA

www.student.si
revija.student
revija_student

SPAR ŠTUDENTSKI BONI
9 RAZLIČNIH
MENIJEV

SAMO 4,04 EUR

ODPIRALNI ČAS
restavracij Interspar

PON-PET 9h-20h
SOB 8h-20h

Vse info na www.spar.si

Maribor: Restavracija Interspar Europark; Restavracija Interspar Qlandia; **Ljubljana:** Restavracija Interspar Citypark, Restavracija Interspar Vič;
Celje: Restavracija Interspar Celje; **Kranj:** Restavracija Interspar Kranj; **Koper:** Restavracija Interspar Koper; **Nova Gorica:** Restavracija Interspar Nova Gorica

15% POPUSTA ZA ŠTUDENTE

VODENA VADBA V TREH KLIMATIZIRANIH DVORANAH,
FITNES NA 650m² NA NAPRAVAH TECHNOGYM SELECTION LINE

V karto vključena tudi uporaba finske in aroma parne savne

VADBE: BODY PUMP, BODY ATTACK, BODY BALANCE, BIKE, PILATES, BOOT CAMP, KINEZIOFIT, VADBA NA REFORMERJIH

SUNNY STUDIO

Sunny Studio, Regentova cesta 37, 1000 Ljubljana - Dravlje, tel.: 01 513 44 44, mobi.: 040 616 303, email: sunny@siol.net, www.sunny.si

 @SunnyStudio @sunnystudioljubljana

Odprto vsak dan od 7.00 do 22.00 ure. Sobote, nedelje in prazniki od 9.00 do 21. ure.

Študent št. 1, letnik XXVII, oktober 2024

Izdajatelj:
Nevtron & Company, d.o.o., Ljubljana
Koprska ulica 72, 1000 Ljubljana

Odgovorni urednik:
Emanuel Vidmar
emanuel.vidmar@nevtron.eu

Glavni urednik:
Matjaž Lesjak

Vsebinski urednik:
Matjaž Lesjak

Avtorji:
Žiga Kastelic, Tilen Kemperle, Tjaša Sušnik, Špela
Bošnjak, Janko Šali, Maša Kraljič, Nika Vrabc, Niki Hüll,
Jan Nebec

Oglasno trženje:
Rozalija Hartman, Karmen Pavlič

Oblikovanje in prelom:
Nuša Belehar

Slike v reviji: iStock, Pixabay

Lektoriranje:
Sonja Poznič Cvetko

Revija je brezplačnik.

Razvid medijev: št. 662

Vse gradivo v reviji Študent je avtorsko zaščiteno. Reproduciranje celote ali delov brez pisnega soglasja izdajatelja je prepovedano. Vse znamke, logotipi in slike so zaščiteni in so last njihovih lastnikov oziroma organizacij. Izdajatelj in uredništvo ne odgovarjata za vsebino in resničnost oglasnih vsebin in vsebin, prevzetih s strani drugih organizacij. Prispevke, ki so v reviji označeni z rubriko Predstavitev, objavljamo v sodelovanju z organizacijami.

Na naslovnici: Interspar

Vrednost bona za vsa kosila je 8,06 €. Ob kosilu vam brezplačno pripada voda Dana (0,33 l) ali 2 dl vode iz samopostrežnega aparata. Ponudba velja za subvencionirano študentsko prehrano (e-bon) od 1.1.2024 dalje. **SOLATA - solata se lahko izbira iz solatnega bara. VEGE - vegetarijansko kosilo.**

Ob vsakem enajstem unovčenju subvencije od 1.1. do 31. 12. 2024 nudimo študentsko kosilo brez doplačila razlike med polno ceno obroka in vrednostjo subvencije. Ob koriščenju ugodnosti prosimo, da o tem obvestite blagajničarko pred izkazom statusa študenta.

»Za sodelovanje v bonusnem programu pošlji SMS s ključno besedo SU na številko 1808.«

ISSN

TOP DELA NA
Mjob

Prodajni predstavnik na terenu
Plačilo: 8,00 €/h neto
(Po Sloveniji)

WORKFORCE D.O.O.

Tečaj za igre s kartami - Black Jack
Plačilo: 8,09 € - 9,72 €/h neto
(Nova Gorica)

hit universe of fun

Laborant za kontrolo betonov in asfaltov
Plačilo: 6,20 €/h neto
(Drnovo)

Prodaja pirotehnik
Plačilo: 10,00 €/h neto
(Novo mesto)

ORPI D.O.O.

Logoped/specialni pedagog
Plačilo: 7,43 €/h neto
(Ribnica)

Vaditelj plavanja
Plačilo: 10,00 € - 13,00 €/h neto
(Ljubljana)

Kaj praviš na študentsko prakso v Københavnu?

Veleposlaništvo Republike Slovenije v Københavnu išče kandidatke in kandidate za študentsko prakso v okviru programa Erasmus+. Preveri, kaj vse moraš vedeti o tej super priložnosti.

Študentska praksa na Danskem

Iščejo študente, ki jih zanimajo druge kulture, diplomacija, mednarodni odnosi, gospodarstvo in komuniciranje z javnostmi. Za opravljanje prakse je pomembno odlično poznavanje angleškega jezika, znanje katerega od skandinavskih jezikov pa je dodatna prednost pri izboru kandidatov.

V letu 2025 se lahko njihovi ekipi pridružiš v štirih različnih terminih:

1. januar – 30. april 2025

1. maj – 30. julij 2025

1. avgust – 31. oktober 2025

1. november 2025 – 31. januar 2026

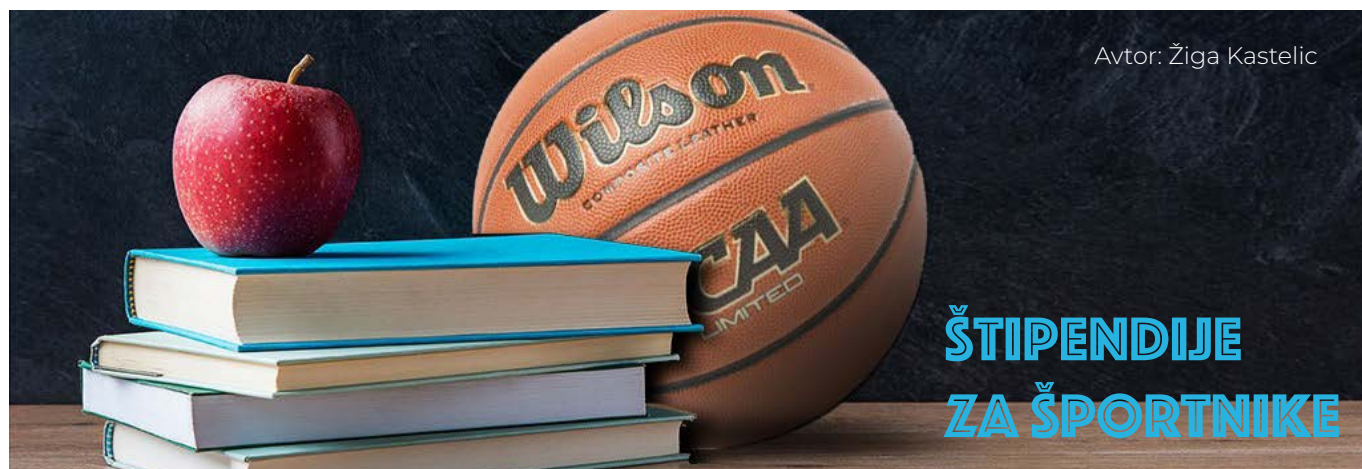
Rok za prijavo je 1. oktober 2024, do 23:59.

Za lažjo odločitev ti je lahko v pomoč prispevek o najboljših znamenitostih danske prestolnice.

Avtor: Žiga Kastelic

Avtor: Žiga Kastelic

ŠTIPENDIJE ZA ŠPORTNIKE

Olimpijski komite Slovenije je v sodelovanju z ministrstvom za vzgojo in izobraževanje in Fundacijo za financiranje športnih organizacij v RS objavil javni razpis za pridobitev in podaljšanje pravice do štipendije za športnike in športnice v Sloveniji za šolsko/študijsko leto 2024/2025. Elektronsko vlogo z vsemi zahtevanimi prilogami morajo kandidati oddati najpozneje **do petka, 11. 10. 2024**, do 23.59.

Pravico do štipendije lahko uveljavlja tisti športnik, ki hkrati izpolnjuje naslednji dve merili:

- ima status perspektivnega, mednarodnega, svetovnega ali olimpijskega razreda kategoriziranega športnika po veljavni evidenci registriranih in kategoriziranih športnikov v Sloveniji, ki jo izdaja OKS, in
- je v obdobju od 1. 9. 2023 do 31. 8. 2024 kot član državne reprezentance Slovenije dosegel enega od v razpisu naštetih športnih rezultatov.

Pravico do pridobitve štipendije lahko uveljavlja športnik, če izpolnjuje naslednje pogoje:

- je vložil vlogo za pridobitev štipendije,
- izpolnjuje merila za pridobitev štipendije,
- pridobi priporočilo strokovnega sveta nacionalne panožne športne zveze, ki vsebuje strokovno utemeljitev predloga,
- pridobi priporočilo trenerja, ki vsebuje strokovno utemeljitev predloga,
- je član društva, ki je član nacionalne panožne športne zveze,
- je matična nacionalna panožna športna zveza športnika članica OKS,
- je državljan Republike Slovenije,
- se izobražuje v Sloveniji ali v tujini,
- ni v rednem delovnem razmerju,
- njegov bruto dohodek v preteklem koledarskem letu ne presega minimalne letne plače v Sloveniji za leto 2023 v višini 14.440,32 €.

Katera orodja ti lahko pomagajo pri CITIRANJU IN NAVAJANJU VIROV?

Če gre tudi tebi navajanje virov na živce, ti bo ta prispevek zagotovo všeč. Navajanju virov in citiranju se nikakor ne moreš izogniti – je nujen del vsake seminarske ali raziskovalne naloge ter diplomskega, magistrskega in doktorskega dela. Akademsko pisanje brez navajanja virov pač ne gre. Lahko pa si z uporabo različnih orodij celoten proces močno olajšaš. Spodaj je navedenih nekaj najbolj priljubljenih orodij za upravljanje virov, ki bodo poskrbela tudi za pravilno oblikovanje citatov.

EndNote

Je plačljivo profesionalno orodje za urejanje referenc in citiranje, ki omogoča shranjevanje in urejanje virov. Poskrbi za avtomatsko urejanje bibliografij. Pogosto ga uporabljajo raziskovalci in akademiki zaradi obsežnih funkcij in možnosti prilagajanja citatnih stilov.

RefWorks

Orodje, ki zahteva licenco institucije, je namenjeno raziskovalcem in študentom ter omogoča organizacijo virov, citiranje in izdelavo bibliografij. Prav tako omogoča izvoz referenc in sodelovanje z drugimi raziskovalci. RefWorks je preprost za uporabo in se lahko povezuje z drugimi raziskovalnimi orodji.

Zotero

Je brezplačno odprtokodno orodje za upravljanje referenc in citiranje. Omogoča shranjevanje člankov, knjig in drugih virov, avtomatsko ustvarjanje citatov in bibliografij v različnih stilih (APA, MLA, Chicago in drugi). Njegova prednost je dobra integracija z brskalniki in urejevalniki besedil, kot sta Microsoft Word in Google Docs.

Mendeley

Je brezplačno orodje za organiziranje raziskovalnih člankov, ustvarjanje citatov in deljenje referenc z drugimi raziskovalci. Podpira različne citatne stile in omogoča označevanje datotek PDF. Deluje tudi kot raziskovalna mreža, kjer lahko raziskovalci delijo članke in sodelujejo.

Cite This For Me

Je brezplačno spletno orodje za hitro ustvarjanje citatov v različnih slogih (APA, MLA, Harvard in drugi). Uporabniku omogoča preprosto vnašanje podatkov o virih in samodejno generiranje citatov. Če iščeš nekaj, kar lahko preprosto preizkusiš, je Cite This For Me prava izbira. Je namreč zelo enostaven za uporabo in ne zahteva namestitve programske opreme.

Avtor: Tjaša Sušnik

Boccaccio

Celovška 249, Ljubljana
www.boccaccio.si

FANY & MARY

Petkovškovo nabrežje 19
Ljubljana

Katera dela bodo najprej avtomatizirana?

V prihodnosti bodo računalniki prevzeli vse več del, ki jih trenutno še opravljajo ljudje. Približno polovico vseh nalog, ki jih danes opravljajo ljudje, bi lahko že s pomočjo danes obstoječe tehnologije avtomatizirali.

Računalniki so vse cenejši, natančnejši in pri številnih nalogah uspešnejši od ljudi. Služb pa ne ogroža le umetna inteligenca, o kateri se danes toliko govori, ampak celo preprostejša tehnologije in robotika. Bi te zaradi navedenih dejstev morale skrbeti? Strokovnjaki pravijo, da ne preveč, saj se bodo dela večinoma le spremenila, ne pa v celoti izginila. Preberi si, katera dela bodo vendarle prva avtomatizirana.

Gradbeništvo

Prostih mest v gradbeništvu danes ne primanjkuje. Potreba po novih stavbah, popravilih cest in drugi infrastrukturi je namreč ogromna. A prav nekatera dela v gradbeništvu so idealna za robote. To so na primer predvidljiva fizična dela: upravljanje strojev, uničevanje, osnovne instalacije in popravilo materialov. Dela, ki zahtevajo več znanja, na primer kompleksnejše instalacije in popravila ter nadzor nad gradbiščem, pa bodo še nekaj časa ostala v človeški domeni.

Gostinstvo

V gostinstvu je avtomatizacija že v velikem porastu. To še posebej velja za restavracije s hitro hrano, kjer si želijo čim večje hitrosti in učinkovitosti. Računalniki lahko gostom olajšajo naročanje in poskrbijo za plačila. Zmorejo tudi osnovna ponavljajoča opravila, kot sta pomivanje posode in celo nekaj priprave hrane. Kljub temu so ljudje pomembni povsod, kjer delo vključuje kreativnost in veščine. Kuharski mojstri, predvsem v imenitnejših restavracijah, bodo tako ostali nenadomestljivi. Tudi natakarji ne bodo izginili iz restavracij, ki jim je pomembna človeška interakcija.

Proizvodnja

Roboti so del proizvodnje že več desetletij. Na tem področju je vodilna avtomobilska industrija. Z izboljšanjem tehnologije in nižanjem cen robotov, so ti vse pogostejši v proizvodnji, trend pa se bo verjetno še nekaj časa nadaljeval. Roboti opravljajo predvsem ponavljajoče se in predvidljive naloge.

Administracija

Številne naloge, ki jih opravljajo zaposleni v administraciji, bi zlahka prevzeli računalniki. V nekaterih primerih se je to že zgodilo. Načrtovanje sestankov, odgovarjanje na preproste telefonske klice, vnašanje podatkov in ustvarjanje poročil so dela, ki jih računalniki že lahko opravljajo ali pa jih bodo v bližnji prihodnosti. Nekatera druga dela v administraciji pa še vedno zahtevajo človeške vrline in jih bomo le stežka kadarkoli avtomatizirali.

Prodaja

Številne velike prodajne verige že vključujejo avtomatizirana dela. Roboti in računalniki se ponekod že uporabljajo za polnjenje polic, preverjanje inventarja in čiščenje hodnikov. Trgovine, kjer je ključen stik kupca, bodo seveda tudi v prihodnosti potrebovale prodajalce za interakcijo s strankami.

Dela s teh petih področij bodo verjetno prva avtomatizirana. A tudi na drugih področjih se obetajo velike spremembe. To so predvsem: dostava, bančništvo in ocena tveganja pri zavarovalnicah.

Avtor: Tjaša Sušnik

“Bilo je nekoč v Ljubljani. In še vedno je...”

Pizzeria Parma je pizzeria z najdaljšo tradicijo v Sloveniji in tudi na področju bivše Jugoslavije. V začetku 1970-ih so v pasaži Maxija pričeli peči pice, ki so v Ljubljani povzročile pravo evforijo. Avtentičen okus pic, pečenih v izvorni peči tistih dni, ki navdušuje že več kot 45 let!

ŠTUDENTSKA LEGENDA? VSEKAKOR, IN TO S PONOSOM!

ERASMUS+ MOBILNOST BOGATI IN ŠIRI OBZORJA

Mobilnost ali izmenjava je obdobje v času študija, ki ga študent preživi na študiju ali na praksi v tuji državi. Med mobilnostjo del študijskih obveznosti opravi v tujini namesto na domači fakulteti. Mobilnost lahko traja od 2 do 12 mesecev, po novem pa obstaja možnost tudi za kratkotrajno izmenjavo od 5 do 30 dni v kombinaciji z virtualnim delom.

Izkoristite priložnost, vsaka izkušnja bogati življenje! Skok v neznano, v tujo državo, stran od domačih, kjer govorijo tuj jezik in kjer nikogar ne poznaš, je lahko strašljiv. Ampak hkrati je to lahko najboljša izkušnja tvojega življenja! Ravno med študijem se najde dovolj časa, da lahko en semester ali dva preživiš v tujini in si nabereš neprecenljiva znanja, izkušnje in tudi prijatelje.

5 ODGOVOROV ZA VEČ POGUMA

1 KAKO FINANCIRATI ŽIVLJENJE V TUJINI?

Erasmus+ omogoča prejemanje štipendije, s katero si sofinanciraš pot in bivanje v tujini. Višina mesečne štipendije je odvisna od tega, v katero državo odideš, giblje pa se med približno 600 € in 670 € mesečno. Če se boš odločil za kratkotrajno izmenjavo, lahko na dan dobiš 54 ali 79 EUR, odvisno od tega, koliko časa traja mobilnost. Poleg štipendij so na voljo tudi dodatki – če greš na prakso ali če boš potoval na zeleni način, če si študent s posebnimi potrebami ali prihajaš iz okolij z manj možnostmi ...

2 TE JE STRAH SPORAZUMEVANJA V TUJEM JEZIKU?

Erasmus+ te bo naučil jezika države gostiteljice (vsaj toliko, da boš našel trgovino in lahko naročil v restavraciji), saj imaš možnost brezplačnega tečaja večine evropskih jezikov. S tečajem začneš pred odhodom na mobilnost in nadaljuješ ves čas, kolikor si na mobilnosti. Ne glede na to, kateri tuji jezik boš na izmenjavi uporabljal, boš znanje gotovo izboljšal.

3 TE SKRBI, DA BOŠ MORAL PONAVLJATI LETNIK?

Erasmus+ poskrbi, da se ti predmeti, ki jih opraviš v tujini, na domači fakulteti priznajo in ti jih ni treba ponovno opravljati. To se boste dogovorili, še preden odideš, in zapisali v posebnem sporazumu (t. i. learning agreement). To pomeni, da če vse obveznosti v tujini uspešno opraviš, normalno napreduješ v višji letnik.

4 ALI JE RES, DA SI V TUJINI PREPUŠČEN SAM SEBI?

Samostojnost je že potrebna, ampak v Erasmus+ programu nisi nikoli zares sam. Obkrožen boš namreč z drugimi mednarodnimi študenti, pa tudi s študenti slovenskih fakultet, ki so izbrali isto ustanovo. Mednarodne pisarne v tujini velikokrat organizirajo različne aktivnosti: srečanja, izlete, druženja itn. Kontakt ohraniš tudi z domačo mednarodno pisarno, ki ti bo prav tako lahko v podporo.

5 MENIŠ, DA BO ERASMUS+ LE EN VELIK ŽUR?

Sicer je res, da Erasmus+ nudi priložnost za zabavo, druženje, ljubezen in dogodivščine. Definitivno pa je Erasmus+ najprej neverjetna priložnost, da se v tujini naučiš stvari, ki se jih doma ne moreš, spoznaš svojo izbrano stroko v drugem okolju in z drugih vidikov. Razviješ mrežo poznanstev v tuji državi in morda priložnosti za v prihodnje.

DO PRVIH INFORMACIJ NA SVOJI FAKULTETI OZ. AKADEMIJI

Začni tam, kjer si »doma«. Največ informacij boš dobil v mednarodni pisarni ali referatu. Pozanimaj se, katere gostujoče fakultete si lahko izbereš. Pogovori se s študenti, ki so se vrnili iz tujine, in s tujimi študenti, ki so trenutno na fakulteti. O izkušnji lahko vprašaš tudi profesorje, ki so že predavali na izbrani instituciji. Če te tujina vsaj malo zanima, potem je del odločitve že sprejet. Zavedaj se, da ti mobilnost prinese izkušnje, znanje in nenazadnje nove prijatelje. Mobilnost te zagotovo spremeni – na bolje.

Izkušnje, ki vam bodo spremenile življenje, se začnejo tukaj

EVROPSKA UNIJA

Erasmus+
Bogati življenja, širi obzorja.

CMEPIUS www.cmepius.si

©European Union, 2021 (CC BY-NC-ND 4.0) – Image source: Shutterstock.com

Postani del prihodnosti: pridruži se Jesenski šoli standardizacije 2024!

Standardi nikakor niso suhoparna pravila, so vrata v prihodnost, gonilo inovacij, varnosti in kakovosti, brez katerih bi svet deloval kaotično. Kadar je izdelek skladen s standardi, vemo, da mu lahko zaupamo, vendar redkokdaj pomislimo, kdo skrbi za to, da standardi nastanejo. Prav o tem bomo govorili na **Jesenski šoli standardizacije 2024**, ki bo potekala 13. in 14. novembra na Fakulteti za elektrotehniko UL.

Slovenski inštitut za standardizacijo (SIST), ki je nosilec standardizacije v Sloveniji in predstavlja našo državo v evropskih in mednarodnih organizacijah za standardizacijo, bo na dvodnevnem dogodku povezal študente in predstavnike podjetij z izjemnimi uspehi v domačem in svetovnem merilu. Osrednja tema bo kakovost – pojem, ki je neločljivo povezan s standardi, slednji pa z inovacijami in konkurenčnostjo.

Prvi dan bodo strokovnjaki z SIST v obliki delavnic predstavili teoretične temelje standardizacije. Udeleženci bodo izvedeli, kako standardi nastajajo, se uporabljajo v praksi in kakšno vlogo imajo pri razvoju zakonodaje ter dostopnosti do standardiziranih rešitev.

Drugi dan bodo predstavniki vodilnih slovenskih podjetij **povezali teorijo s prakso** – delili bodo svoje zgodbe o uspehih, ki so jih dosegli s pomočjo standardov. **Elaphe, Renishaw Tehnični Inženiring, Petrol, ETI Elektroelement, Ensol 360 in MESI** bodo s svojimi inovativnimi pristopi prikazali, kako standardi ne le pomagajo dosegati kakovost, temveč tudi omogočajo konkurenčnost na globalnem trgu.

Izjave iz prve roke govorijo same zase:

Nejc Ludvik, vodja kakovosti in regulative pri MESI d. o. o., poudarja: "Standardi so naša vstopnica na globalni trg – z njimi odpiramo vrata v svet ter izboljšujemo zaupanje bolnikov in zdravstvenih strokovnjakov."

Jon Fuge, direktor Renishaw Tehnični Inženiring d. o. o., pravi: "Naše podjetje temelji na dobavi natančnih meroslovnih izdelkov proizvajalcem po vsem svetu v zahtevnih industrijah, vključno z letalstvom, polprevodniki in medicinskimi napravami. Naši izdelki igrajo ključno vlogo pri pomoči našim strankam, da proizvajajo komponente, ki so visoko natančne in zanesljive, zato so merilni standardi ključni v naših proizvodnih procesih."

Ljupka Vrteva, razvojna inženirka pri Petrol d. d., izpostavlja pomen standardov pri svojem vsakodnevnem delu: "Na področju ogrevanja, prezračevanja in hlajenja stavb se redno zanašam na standarde, saj so ključnega pomena za zagotavljanje visokokakovostnih in zanesljivih rešitev. Standardi mi omogočajo, da svoje delo opravljam na najvišji ravni strokovnosti in inovativnosti."

Sodelovanje na Jesenski šoli standardizacije 2024 ne prinaša le znanja, ampak tudi priložnost za osebni stik s predstavniki podjetij, ki so s pomočjo standardov zgradila izjemne kariere in svetovne blagovne znamke. Dogodek se bo zaključil s kvizom in izborom novih ambasadorjev standardizacije za leto 2025, ki bodo v prihodnje širili zavedanje o pomenu standardov.

Ne zamudite priložnosti, da postanete del te zgodbe o uspehu! Pridružite se nam 13. in 14. novembra na Fakulteti za elektrotehniko in skupaj odkrivajmo moč standardov, ki oblikujejo svet.

Prihaja slovenski prevod uspešnice FOURTH WING

Kmalu bo knjižne police v svežem slovenskem prevodu zavzela fantastična serija Empirijan avtorice Rebecce Yarros. Vstopite v brutalni in elitni svet vojne akademije za jahače zmajev, ki ga je ustvarila najbolje prodajana avtorica New York Timesa.

»Roman, ki te popolnoma zasvoji in ga ne moreš odložiti. Požirala sem vsako stran in se brezupno zaljubila v njegove junake in neverjeten svet, ki ga je Rebecca Yarros pričarala z neverjetnim občutkom za detajle in obilo ljubezni. Knjiga, ki je v meni pustila globok vtis.«

Helena Hunting, avtorica uspešnic New York Timesa

Dvajsetletna Violet Sorrengail naj bi vstopila v kvadrant pisarjev in živela mirno življenje, razpeto med knjigami in zgodovino. Toda poveljujoča generalinja – njena trdosrčna mama – izda ukaz, da se mora pridružiti stotinam kandidatov, ki si želijo postati elitni navarski jahači zmajev. A če si manjši od vseh drugih in je tvoje telo krhko, si le nekaj utripov srca oddaljen od smrti, saj se zmaji s »krhkimi« ljudmi ne povežejo, ampak jih sežejo.

Ker je zmajev, ki so se pripravljani povezati, manj kot kadetov, bi večina ubila Violet, da bi si povečala možnosti za uspeh. Drugi bi jo ubili zgolj zato, ker je hči poveljujoče generalinje. In med njimi je tudi Xaden Riorson, najmočnejši in najbolj neusmiljen vodja krila v kvadrantu jahačev.

Izkoristiti bo morala vso svojo bistrumnost, če želi dočakati naslednji sončni vzhod. Vojna tam zunaj pa je z vsakim dnem bolj smrtonosna. Zaščitni uroki padajo in smrt terja vse večji davek. Violet začne sumiti, da vodstvo skriva strašno skrivnost.

Prijatelji, sovražniki, ljubimci. Vsi na vojni akademiji v Basgiathu imajo svoje načrte – ko enkrat vstopiš, lahko oddideš samo na dva načina: kot diplomant ali kot mrtev.

Rebecca Yarros, ki s svojimi uspešnicami zaseda prva mesta lestvic časopisov New York Times, USA Today in Wall Street Journal, je avtorica več kot petnajstih romanov, med drugim svetovne uspešnice Četrto krilo ter In the Likely Event, prejela je številne odlične recenzije v književnem listu Publishers Weekly, založniška revija Kirkus pa ji je podelila tudi nagrado za knjigo leta. Navdušuje se nad vojnimi junaki in je že več kot dvajset let z enim od njih tudi poročena.

»Si še kdo želi premisliti?« zakriči Xaden in preleti preostale vrste kadetov z enako ostrim pogledom, kot ga ima temno modri zmaj za njim. »Ne? Odlično. Približno polovica vas bo naslednje poletje ob tem času mrtva.« V formaciji vlada tišina, le na moji levi se sliši ihtenje. »Še ena tretjina vas bo umrla naslednje leto in zadnje leto še ena tretjina. Nikogar ne zanima, kdo je vaša mama ali oče. Celo drugi sin kralja Taurija je umrl med obredom povezovanja. Zato mi še enkrat povejte: Ali se zdaj, ko vam je uspelo priti v kvadrant jahačev, počutite nepremagljive? Nedotakljive? Kot elita?«

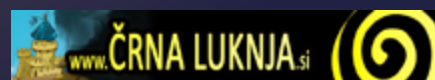
Nihče se ne oglasi.

Še en sunek vročine – tokrat neposredno v moj obraz. Vse mišice v telesu se mi napnejo in pripravijo na upepelitev. Toda to ni ognjeni plamen ... samo para, ki odpihne Rhiannonine kite, ko zmaji izdihnejo. Brucem pred mano hlače na zadnjici nenadoma potemni in madež se jim širi po njihovih nogah.

Hočejo nas prestrašiti. Dosegli so svoj namen.

»Vedite, da niste nezamenljivi ali posebni.« Xaden pokaže na temno modrega zmaja in se nagne rahlo naprej, kot da bi nam hotel zaupati skrivnost. »Zanje ste samo plen.«

Avtor: Nika Vrabec

Spregovorimo o državah v državah. Ne, ne govorimo o mafiji ali »globoki državi«, temveč o čisto legitimnem političnem in geografskem pojmu, ki mu z drugo besedo rečemo **enklava**.

Enklava je država, ki ima le eno sosedo. Natančneje – v enklavo ne moremo priti, ne da bi prečkali državo, ki jo obkroža. Slavni primer, na katerega vem, da si ravnokar pomislil, je **Vatikan**. Do papeža Frančiška pač ne moreš, ne da bi videl Rim (saj vse poti vodijo tja). Poleg Vatikana poznamo le še dve pravi državi v državi: San Marino v Italiji in Lesoto v Afriki.

ENKLAVE PO SVETU

Znan primer iz zgodovine je Zahodni Berlin, ki je bil z vseh strani obkrožen z Vzhodno Nemčijo vse do padca železne zavese. Danes obstajajo le še **tri prave enklave: Vatikan, San Marino in Lesoto**.

VATIKAN

Med združevanjem Italije v 19. stoletju je takratna Papeška država ostala zadnja neporažena. A leta 1870 so jo zasedle italijanske sile in leta 1929 je Benito Mussolini v imenu kralja Victorja Emmanuela III. podpisal listino o ustanovitvi Vatikanske države in njeni neodvisnosti.

SAN MARINO

Po legendi naj bi sveti Marin z Raba prišel na vzhod Apeninskega polotoka in ustanovil najstarejšo republiko in suvereno državo San Marino. Danes je San Marino ena najbolj bogatih držav na svetu, čeprav je peta najmanjša.

LESOTO

To gorsko območje na jugu Afrike je največja enklava izmed treh. Ima okoli dva milijona prebivalcev, izmed katerih je 99,7 odstotka etnično Basutov. Leta 1966 je ozemlje postalo neodvisna država Kraljevina Lesoto.

A stvari niso tako preproste, kot se zdijo na prvi pogled. Poznamo tudi eksklave, polenklave in poleksklave, etnične enklave, enklave znotraj enklav in še ekstrateritorialnost. Tule omenimo le še dve izmed njih: polenklave in ekstrateritorialnost.

POLENKLAVE

To so ozemlja, ki mejijo le na eno državo in morje. Brez da bi prečkali objemajočo državo, se do njih po kopnem ne da priti. Zanimivo je, da v to definicijo spadajo »čisto prave države«, kot so Portugalska, Danska in Kanada. Pa saj so vse tri zelo povezane s širšim svetom prek morja! Ruski ekonomist in politični teoretik Evgeny Vinokurov je našel rešitev s sledečo definicijo: o enklavi govorimo samo, če je kopenska meja s sosedo daljša od obale.

KOLIKO ENKLAV JE NA SVETU?

Avtor: Janko Šali

EKSTRATERITORIALNOST

Ambasade so zelo zanimiv politični koncept. Ozemlje veleposlaništva je last države ambasadorja. V ameriški ambasadi v Ljubljani ne obstaja javno zdravstvo in v ambasadi Združenega kraljestva se poje le God save the Queen. S šalo na stran, **veleposlaništva so košček tuje države sredi neke druge države**. Tam veljajo zakoni dotične države in gostiteljska država nima nobene avtoritete nad njo. Slavni žvižgač Jullian Assange, na primer, je več let preživel na ekvadorskem veleposlaništvu v Londonu, kjer so ga ZDA dodobra nadzorovale, vendar niso mogle ničesar storiti, saj je poseganje v tuje ozemlje brez privoljenja proti mednarodnemu pravu.

SLOVENCİ BOMO MORALI PLAČATI VSTOP V ZDRUŽENO KRALJESTVO

Britanske oblasti so sporočile, da bodo razširile seznam tujih obiskovalcev, ki za potovanje v Združeno kraljestvo potrebujejo potovalno dovoljenje v vrednosti 10 britanskih funtov (11,85 evra).

Nov seznam za upravičene Neevropejce bo začel veljati od 8. januarja 2025 novembra dalje, za upravičene Evropejce, med katerimi smo tudi Slovenci, pa 2. aprila 2025.

Razširjen seznam ETA upravičencev

Novembra 2023 je prejšnja vlada Združenega kraljestva uvedla sistem elektronske odobritve potovanja (ETA) za vse, ki želijo vstopiti v državo ali opraviti tranzit čez državo, ne da bi imeli pravico do bivanja ali vizuma.

Doslej se je zahteva ETA uporabljala samo za nekatere države. V poskusu preprečevanja zlorabe imigracijskega sistema je Združeno kraljestvo potrdilo, da bo sistem ETA od naslednjega leta razširjen na dodatnih 83 držav.

Trenutno morajo potovalno dovoljenje za 10 funtov pridobiti državljani Katarja, Bahrajna, Kuvajta, Omana, Združenih arabskih emiratov in Savdske Arabije.

ETA za za potovanja od januarja dalje

Britanske oblasti so potrdile, da se bo od novembra letos shema odprla tudi za obiskovalce iz drugih držav.

Od 27. novembra 2024 bodo državljani skupno 49 držav, ki niso članice EU, upravičeni do ETA za potovanje v Združeno kraljestvo od 8. januarja 2025 dalje.

Kar zadeva državljane EU, bodo upravičenci, med katerimi smo tudi Slovenci, za ETA lahko zaprosili od 5. marca 2025, dokument pa bodo morali predložiti ob prihodu v Združeno kraljestvo za potovanja od 2. aprila 2025 dalje.

Kaj je ETA?

ETA je digitalno povezana s potnimi listi potnikov in zagotavlja zanesljivejše varnostne preglede. Potniki lahko namesto vizuma dobijo ETA, če nameravajo ostati v Združenem kraljestvu do šest mesecev zaradi turizma, obiska družine in prijateljev, poslovanja in kratkoročnega študija.

ETA lahko namesto vizuma pridobijo tudi tisti, ki vstopajo v Združeno kraljestvo za največ tri mesece na podlagi koncesije za vizum za ustvarjalne delavce, in tisti, ki vstopajo zaradi dovoljenega plačanega posla.

Avtor: Tilen Kemperle

CANTANTE[®] café
Tabor

PRVA KUBANSKA RESTAVRACIJA V MARIBORU

Lačni? - Žejni? - ŠTUDENSKI BONI

Lokal 02 3312989 - Dostava 040 206090

Cantante cafe Tabor, Karamba d.o.o., Ul. Pariške komune 37, 2000 Maribor

STRAN Z RUTINO V KOPALNICI

Pri ščetkanju zob smo lahko dovolj temeljiti le, če izberemo kakovostne in učinkovite pripomočke, ki nam ob pravilni uporabi omogočajo popolnoma čiste zobe. Najboljša izbira je kombinacija zobne ščetke in medzobnih ščetk, saj lahko le tako ustrezno očistimo vse površine zob in preprečimo številne težave, kot so vnetje dlesni, karies, zobni kamen in zadah.

Zobna ščetka: ni vseeno, kaj izberete

Da boste zobe očistili karseda učinkovito, pri tem pa ne boste poškodovali občutljive ustne sluznice, izberite mehke, nežne pripomočke. Zobna ščetka naj ima **več tisoč mehkih, finih poliestrskih ščetin**, s katerimi boste kakovostno očistili težko dostopna mesta, kot je rob dlesni. Tukaj se zobne obloge najbolj nabirajo, a jih velikokrat pozabimo očistiti, kar pogosto privede do nastanka zobnega kamna, ki ga sami ne moremo odstraniti. Lahko pa pravočasno ukrepamo in poskrbimo, da sploh ne nastane.

Najpogostejše napake pri umivanju zob

Kot pravi doktorica dentalne medicine Alenka Seljak, najpogosteje zgrešimo pri sami **tehniki umivanja zob**. Desničarji običajno začnejo umivati zobe levo zgoraj in nadaljujejo proti desni strani zgoraj. Nato zobno ščetko premaknejo v levi spodnji kvadrant in končajo desno spodaj. Posledice? Levo zgoraj so zobje premočno umiti, saj je roka spočita, uporabljamo (pre)močno silo in posledice so **mehanične poškodbe dlesni, razgaljeni zobni vratovi** ter preobčutljivost zob. Desno v spodnji čeljusti pa zobje velikokrat sploh niso umiti; roka je že utrujena, bolj smo površni, posledica pa so zobne obloge, vnete dlesni in karies. Rešitev je enostavna. Zavestno menjujmo kvadrante oz. začetke potovanja z zobno ščetko po zobeh.

Medzobne ščetke: pripomoček, ki nas loči od popolne ustne nege

Čisti medzobni prostori so ključnega pomena iz več razlogov. Zaradi svoje oblike in strukture dlesni je večja verjetnost, da se očistijo slabše ali sploh ne. To lahko vodi do zobne gnilobe, ki se rada razvije prav v medzobnih prostorih, in do vnetja dlesni, ki se po navadi začne v teh ozkih, težje dostopnih predelih, ko mehke zobne obloge niso bile ustrezno odstranjene.

Enostavno in učinkovito

Uporaba medzobnih ščetk je preprosta in običajno zadostujeta dve različni velikosti. Pri tem je dobro izbrati take medzobne ščetke, ki imajo mehke ščetine in tanko, a čvrsto žično jedro, pozorni pa moramo biti tudi na ustrezno velikost: če so premajhne, z njimi čiščenje ni dovolj učinkovito, če so prevelike, pa lahko poškodujejo dlesni.

Stran z rutino

Dobro je upoštevati še, da ščetkanje zob ne sme biti rutinsko opravilo, zato tudi ni pomembno, koliko časa si jih ščetkamo, ampak da to delamo skoncentrirano in sistematično – tako, da s ščetinami zobne ščetke očistimo vse dostopne ploskve vseh zob v ustih. Le tako lahko poskrbimo, da smo si zobe in rob dlesni očistili resnično temeljito.

CURAPROX

ZA POPOLNOMA
ČISTE ZOBE IN
ZDRAVE DLESNI

NI VSEENO,
KAJ IZBERETE

zdrave
dlesni

CuraproxSlovenija

curaprox_slovenija

www.curaprox.si

SWISS PREMIUM
ORAL CARE

Kaj je ozempic in zakaj vam NE BO pomagal shujšati

O čudežnem zdravilu, ki pomaga pri hujšanju, si letos hočeš nočeš nekaj slišal. Semaglutid, bolj poznan pod tržnim imenom **ozempic**, je humani analog GLP-1 in je v Evropi od leta 2018 odobren za **zdravljenje sladkorne bolezni tipa 2**. Za zdravljenje debelosti so ga začeli uporabljati leta 2022, a zares je ozempic doživel marketinški bum šele s pomočjo hollywoodskih zvezdnikov. V nekem obdobju ga je bilo celo premalo za sladkorne bolnike. Danes znanstveniki odkrivajo nove blagodejne učinke zdravila, hkrati pa vemo, da ozempic **ni nujno sveti gral hujšanja**.

Zakaj ozempic ni čudežno zdravilo

Na spletni strani mesečnika Wired je bila objavljena zgodba **Danielle Rosas**, ki se je po mnogih neuspelih poskusih hujšanja leta 2020 odločila za ozempic. Na začetku zdravljenja je tehtala 102 kilograma. Po treh mesecih injekcij je **izgubila 5 odstotkov telesne teže** – približno 7 kilogramov.

Čudežni rezultati, ki so jih dosegale raziskave, so jo nekako zaobšli. Pacienti so namreč v sklopu teh raziskav, čeprav v daljšem časovnem obdobju, izgubili trikrat toliko. Ni se pa izognila splošno znanim negativnim učinkom zdravila, **slabosti in slabemu počutju**. 15- in celo 20-odstotne izgube telesne teže, o katerih slišimo v sklopu raziskav, so povprečja.

V praksi zdravila ne delujejo tako dobro kot v skrbno nadzorovanih preizkusih, seveda pa **nikoli ne bodo delovala enako dobro pri vseh**.

»Vsi pričakujejo, da bodo ta zdravila čudežna,« pravi **Hans Schmidt**, direktor Centra za izgubo telesne teže in presnovno zdravljenje ter vodja bariatricne kirurgije v Medicinskem centru Univerze Hackensack v New Jerseyju.

Tudi pri tistih, ki dobro prenašajo stranske učinke, hujšanje ni zagotovljeno

Mnogi z ozempicom dosegajo izjemne rezultate, a pri nekaterih je izguba mase **zelo majhna ali je sploh ni**. Zdravila GLP-1, imenovana po **hormonu GLP-1**, ki uravnava krvni sladkor, apetit in prebavo, ne delujejo pri vseh. V raziskavi o semaglutidu je približno tretjina ljudi izgubila manj kot 10 odstotkov svoje teže. V študiji o tirzepatidu je 16 odstotkov udeležencev na najvišjem odmerku izgubilo manj kot 10 odstotkov svoje teže. V istih raziskavah je približno 14 odstotkov udeležencev, ki so prejeli semaglutid, izgubilo manj kot 5 odstotkov telesne teže, tisti z najvišjim odmerkom tirzepatida so dosegli 9 odstotkov.

»Če ne vidiš rezultata in imaš stranske učinke, ni razloga, da bi nadaljeval z zdravilom,« pravi Schmidt. Približno **15 odstotkov njegovih pacientov se na GLP-1 ne odziva dobro**. Nekateri podobno kot Rosas ne morejo prenašati stranskih učinkov. A tudi med tistimi, ki vztrajajo, nekateri ne izgubijo kilogramov. Na TikToku se na objave tistih, ki jim zdravilo ni pomagalo po pričakovanjih, vrstijo komentarji ljudi, ki **z najvišjimi odmerki ne izgubijo nič**.

Komu ozempic ne bo pomagal shujšati?

»Še vedno ne razumemo večine razlik v odzivih,« pravi profesor diabetične medicine na Univerzi v Dundeeju na Škotskem **Ewan Pearson**. Vseeno lahko odziv pacientov nekoliko predvidijo. **Ženske se načeloma odzivajo bolje od moških**, morda zaradi drugačne razporeditve maščobe ali zato, ker prejmejo večji odmerek glede na svojo velikost. Pri ljudeh s sladkorno boleznijo tipa 2 je manj verjetno, da bodo zdravila GLP-1 povzročila večjo izgubo telesne teže. Marsikaj je odvisno od spremenljivk, kot so genetika, spremenjena črevesna flora in druga zdravila, ki spodbujajo pridobivanje telesne teže.

»Veliko je odvisno od fiziologije in biologije posameznika. Ne moremo pričakovati, da bo zdravilo enako učinkovito za vse,« pravi endokrinologinja z Univerze v Michiganu **Amy Rothberg**. Zdravila GLP-1 povzročajo izgubo teže z upočasnjevanjem gibanja hrane v želodcu in z delovanjem na receptorje, ki ustvarjajo občutek sitosti. Pacienti opažajo **manj stalnih misli o hrani**, posledično tudi jedo manj. Schmidt dodaja, da nekateri ne reagirajo na nižje odmerke, a začnejo hujšati, ko se odmerek poveča.

Ozempic najbolj učinkovit v kombinaciji z zdravo prehrano in telesno aktivnostjo

Brez sprememb življenjskega sloga zdravila za izgubo telesne teže verjetno ne bodo tako učinkovita. Podjetji Novo Nordisk in Eli Lilly, ki proizvajata ozempic, wegovy, mounjaro in zepbound, poudarjata, da naj bi se zdravila uporabljala v kombinaciji z zdravo prehrano in povečano telesno aktivnostjo. Klinični preizkusi semaglutida in tirzepatida so **potekali ob zmanjšanem vnosu kalorij in povečani telesni aktivnosti udeležencev**.

Raziskovalci preučujejo tudi **genetske dejavnike**, ki bi lahko pojasnili nekatere razlike v odzivih. Pearson in sodelavci so leta 2022 objavili raziskavo, ki je identificirala **gen ARRB1**, ki je dejaven pri uravnavanju glukoze. Študija je vključila več kot 4500 subjektov. Izkazalo se je, da ljudje z določenimi različicami tega gena med jemanjem zdravil GLP-1 dosegajo nižje ravni sladkorja v krvi.

Avtor: Niki Hüll

utrjena.si

Floradix Floravital® tekoče železo z vitamini

Prehransko dopolnilo

Zmanjšuje utrujenost in izčrpanost

- vsebuje organsko železo (II) v obliki železovega glukonata, ki ga telo zlahka vsrka
- z dodanimi vitamini B₁₁, B₂, B₆, B₁₂ ter z vitaminom C, ki povečuje absorpcijo železa
- brez laktoze in glutena

Vitamini B₂, B₆, B₁₂ in C prispevajo k zmanjšanju utrujenosti in izčrpanosti ter sproščanju energije pri presnovi. Železo ima poleg omenjenih dobrot vlogo tudi pri nastajanju rdečih krvničk in hemoglobina.

Prehransko dopolnilo ni nadomestilo za uravnoteženo in raznovrstno prehrano.

V lekarnah in
specializiranih
prodajalnah

utrjena.si **Dr. Gorkič**

Spolno prenosljive okužbe so v porastu

Leta 2021 je bilo v ZDA prijavljenih več kot 2,5 milijona primerov klamidije, gonoreje in sifilisa, kar predstavlja skoraj šestodstotno povečanje v primerjavi z letom 2020. Število primerov sifilisa je doseglo skrb vzbujajočo raven, ki je v državi niso beležili vse od 1950. let. Ta bakterijska spolno prenosljiva okužba (SPO) je v zgodnjih 2000. dosegla zgodovinsko nizko raven, ko je bilo število primerov približno 30.000 na leto, vendar so od takrat naprej številke vztrajno naraščale.

Izmed vseh prijavljenih primerov sifilisa je bilo 2855 primerov kongenitalnega sifilisa, kar pomeni, da se bakterije, ki povzročajo sifilis, med nosečnostjo prenašajo z matere na plod skozi posteljico. Ti primeri so privedli do 220 mrtvorojenih otrok in smrti dojenčkov, povezanih s kongenitalnim sifilisom. Na splošno se je stopnja kongenitalnega sifilisa med letoma 2020 in 2021 po vsej državi povečala za več kot 30 %, kar pomeni, da je zdaj ta stopnja za kar 464 % višja kot leta 2001.

Kljub alarmantnemu porastu sifilisa pa so stopnje klamidije in gonoreje v letu 2021 še vedno znatno presegle tiste za sifilis. Leta 2021 je bilo prijavljenih več kot 1,6 milijona primerov klamidije, zaradi česar je ta SPO najpogosteje prijavljena med vsemi tremi okužbami. Stopnja klamidije se je povečala za približno 4 % od leta 2020, kar kaže na vrnitev na predpandemične ravni, čeprav še ni prišlo do popolnega okrevanja. (Stopnja primerov je padla med letoma 2019 in 2020, verjetno zaradi zmanjšanja presejanja, povezanega s pandemijo covid-19. Klamidija je pogosto asimptomatska, zato lahko primeri ostanejo nezabeleženi, ko se presejanje zmanjša, navaja poročilo CDC.)

Tudi pri gonoreji so zabeležili znaten porast, saj je bilo leta 2021 prijavljenih več kot 710.000 primerov, kar predstavlja 4,6-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2020. Stopnja gonoreje se je po doseženem zgodovinsko nizkem številu primerov leta 2009 povečala za kar 118 %. Ocenjujejo, da je približno polovica okužb v letu 2021 pokazala odpornost na vsaj eno antibiotično zdravilo. Kljub temu pa skoraj vsi sevi gonoreje, ki krožijo v ZDA, ostajajo občutljivi na ceftriakson, priporočeno zdravljenje za nezapleteno gonorejo. Zdravstveni uradniki v Massachusettsu so pred kratkim identificirali zaskrbljujoč sev gonoreje z zmanjšano občutljivostjo na ceftriakson, vendar bi ga lahko še vedno zdravili z visokimi odmerki tega zdravila. CDC opozarja, da je le še vprašanje časa, kdaj bo sev postal popolnoma odporen na razpoložljiva zdravljenja.

Pandemija covid-19 je povzročila zmanjšanje dostopnosti in razpoložljivosti storitev za testiranje in zdravljenje spolno prenosljivih okužb, kar je verjetno privedlo do povečanja števila nezabeleženih primerov. V tem času so bile opazne tudi spremembe v spolnem vedenju, vključno z zmanjšano uporabo zaščitnih metod, kot so kondomi, kar je povečalo tveganje za širjenje SPO. Naraščajoča uporaba opioidov in drugih substanc je prav tako prispevala k povečanemu tveganju za širjenje spolno prenosljivih okužb.

Strokovnjaki menijo, da se bo ta trend naraščanja primerov SPO verjetno nadaljeval, če se ne bodo uvedli obsežni in integrirani ukrepi za obvladovanje te krize. To vključuje povečanje dostopnosti do zdravstvenih storitev, izvajanje bolj ciljanih izobraževalnih kampanj o preprečevanju SPO, izboljšanje programov presejanja in testiranja ter nadaljevanje raziskav o novih metodah zdravljenja in preprečevanja okužb.

Kakšno pa je stanje pri nas? Preberi v prispevku: www.student.si/stdsi

Avtor: Špela Bošnjak

Bo treba ponoči začeti ugašati ulične luči?

Nova raziskava je pokazala, da sij uličnih svetilk spreminja strukturo drevesnih listov, zaradi česar so manj privlačni za žuželke. Svetlobno onesnaženje se je v zadnjem desetletju vsako leto povečalo za približno 10 %, zaradi česar je to ena najbolj drastičnih sprememb, ki s(m)o jih ljudje naredili v okolju.

Glede na nove raziskave lahko umetne luči, ki delujejo vso noč (kot npr. ulične luči), povzročijo, da drevesni listi postanejo trši in manj privlačni za žuželke. Ta sprememba fotosinteze bi lahko ogrozila majhne prehranjevalne verige, ki obstajajo v mestih.

Nočna umetna svetloba vpliva na divje živali po vsem svetu. Študije kažejo, da moti razmnoževanje dvoživk, zmede mladiče morskih želv, ki iščejo luno, in vrže ptice selivke s poti.

Tudi žuželke se ponoči obnašajo drugače, če jih ovira svetloba uličnih luči. Umetna svetloba ovira komunikacijo in razmnoževanje kresnic, nekatere žuželke postanejo bolj vidne plenilcem, kot so netopirji, ali pa jih pritegnejo luči, ki jih lahko poškodujejo ali ubijejo.

»Rastline razporejajo svoje omejene vire (kot so hranila, voda in energija) med različne funkcije, kot so rast, razmnoževanje in obramba,«

pravi rastlinska ekologinja Ellen Cieraad. Glede na okolje je po njenem prepričanju smiselno vlagati v različne vrste funkcij. Če je v okolju na primer veliko rastlinojedih živali, lahko rastline dajejo prednost obrambi pred zaužitjem – s trnjem, neprivlačnimi kemikalijami ali tršimi listi.

Za obe preučevani vrsti dreves je več umetne svetlobe na določenem območju pomenilo trše liste. In bolj kot je list trd, manj je dokazov o lačnih žuželkah. Na območju z najmočnejšo svetlobo je verjetnejše, da listi nimajo znakov plenjenja žuželk.

Medtem ko raziskovalci iz nove študije ne razumejo popolnoma, zakaj se rastline tako odzivajo na ulične luči, domnevajo, da drevesa pod umetno svetlobo ponoči morda podaljšujejo svoj cikel fotosinteze. Ker rastline za rast uporabljajo svetlobo, lahko umetna nočna svetloba nenaravno poveča čas, ki ga drevesa porabijo za fotosintezo.

Vrsta svetlobe vpliva tudi na to, kako rastline uporabljajo vire. Absorbiranje rdeče svetlobe iz sončne svetlobe lahko povzroči, da rastline razvijejo trše liste. Ti mehanizmi pa verjetno delujejo drugače pri umetni rdeči svetlobi ponoči. Svetloba pekinških uličnih svetilk bi lahko povzročila, da drevesa namenijo več sredstev kemičnim spojinam, zaradi katerih so listi močnejši.

Spremembe v rastlinah in v interakcijah med rastlinami in živalmi lahko pomembno vplivajo na celoten urbani ekosistem. Slaba prehrana lahko povzroči odmiranje rastlinojedih žuželk, kar povzroči manj žuželk, ki jedo te rastlinojede žuželke, in manj ptic, ki jedo žuželke, in tako naprej po prehranjevalni verigi.

Da bi zmanjšali negativne učinke svetlobe ponoči, znanstveniki priporočajo preprosto zmanjšanje intenzivnosti svetlobe. Študija je odkrila linearno razmerje med svetlostjo ponoči in količino listov, ki so jih pojedle žuželke. Tako bi samo zmanjšanje intenzivnosti svetlobe lahko naredilo liste bolj privlačne za žuželke.

Avtor: Maša Kraljič

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA V JANUARJU VABI NA PREDSTAVE:

18.1. ob 19.30

"DR. MOLIERE"

živahen svet igralskih talentov
režija Milan Golob

19.1. ob 19.30

"ČAKANJE GODOTA"

mednarodno nagrajena predstava
režija Jaša Jamnik

20.1. ob 19.30

"REVIZOR"

navdušujoč in vedno aktualen Gogolj
režija Ira Ratej

25.1. ob 19.30

"LJUBEZEN, STRAST IN GRDI PULOVERJI"

uspešnica Festivala komedije
režija Jaša Jamnik

26.1. ob 19.30

"POPOLNI TUJCI"

odlično začinjena predstava
režija Jasmin Kovic

Razveselite svoje najbližje ali prijatelje in jih povabite na eno izmed predstav iz naše ponudbe! Vstopnica je lahko tudi odlično DARILO!

Vstopnice že od 8 EUR dalje. Možna tudi rezervacija in nakup vstopnic na telefonski številki: 031 708 369, 031 225 230 ali po elektronski pošti na: blagajna@sentjakobsko-gledalisce.si in info@sentjakobsko-gledalisce.si

www.sentjakobsko-gledalisce.si

Uporaba generativne umetne inteligence je močno prodrla tudi na področje izobraževanja. Največ skrbi je vzbudila njena uporaba pri pisanju esejev, odgovarjanju na esejska vprašanja in podobnih nalogah. Le malo pozornosti pa je bilo zaenkrat usmerjene v goljufanje na testih z izbirnimi odgovori. Če si misliš, da je tu uporabo umetne inteligence nemogoče prepoznati, te bodo rezultati nedavne raziskave šokirali.

a), b), c) ali d)?

Raziskovalci ter zaposleni v vzgoji in izobraževanju so že začeli izkoriščati orodja za prepoznavanje rabe umetne inteligence, kot je Turnitin. Vendar so se do sedaj bolj ukvarjali s tem, kako goljufanje s ChatGPT prepoznati pri pisanju esejev in odgovorov na vprašanja odprtega tipa. Raziskava, objavljena v znanstveni reviji Journal of Chemical Education, pa predstavlja prvi poskus zaznave goljufije na testu, kjer je treba med podanimi odgovori le obkrožiti pravega. S specifičnimi statističnimi metodami so dosegli presenetljivo dobre rezultate.

Na verjetnost pravilnega odgovora vplivata dva dejavnika

Osnova modela je predpostavka, da na verjetnost pravilnega odgovora na testu vplivata dva dejavnika: kako težko je vprašanje in kakšne so sposobnosti študenta. Raziskovalca sta zbrala rezultate izpitov petih semestrov – več kot 1000 izpitnih vprašanj sta vnesla v ChatGPT in nato primerjala rezultate študentov z odgovori ChatGPT. Podroben pregled rezultatov izpita je pripeljal do pomembnih ugotovitev.

Povprečno število točk ne pove dovolj

Povprečno število zbranih točk na izpitu ali kak drug preprost statistični parameter ni dovolj za prepoznavo uporabe ChatGPT. Ta je namreč na nekatera vprašanja vedno odgovoril pravilno, na druga vedno napačno. Skupno oceno ChatGPT je tako nemogoče razločiti od odgovorov študentov. Kot pojasnjujeta raziskovalca, ChatGPT le generira vsebino – a ta ni nujno pravilna. Gre za preprost generator odgovorov in osebi, ki vsebine predavanj ne razume, se zdi, da gre za pravilne odgovore.

Povprečen študent ima manj težav z lažjimi odgovori

Z nekaj statistične analize je raziskovalcema vendarle uspelo jasno razločiti med vzorci, ki so značilni za ChatGPT, in tistimi, ki so posledica običajnih odgovorov študentov. Na izpitih je na primer običajno, da najboljši študentje večino lahkih in večino težkih vprašanj rešijo pravilno. Povprečni študentje pa pravilno odgovorijo le na nekaj težkih in na večino lahkih vprašanj. Izkaže se, da ChatGPT včasih odgovori napačno na vsa lahka vprašanja in pravilno na vsa težka – to je nekaj, kar je za študente povsem neznačilno. S pomočjo teh razlik sta raziskovalca lahko zaznala uporabo ChatGPT s skoraj 100-odstotno natančnostjo.

Ta nova družbena omrežja bi se lahko postavila ob bok največjim

Vsako leto se pojavi veliko novih družbenih omrežij. Nekatera postanejo zelo popularna, nekatera pa usahnejo v pozabo. Najbolj prepoznano novo družbeno omrežje je Threads, ki se je leta 2023 pojavilo kot konkurenca Twitterju (zdaj X). Katera pa so še druga nova oziroma bolje rečeno mlada družbena omrežja, ki bi se lahko postavila ob bok največjim?

Clubhouse

Clubhouse se je v zadnjem obdobju postavil na globalni zemljevid. Ta avdio platforma, ki temelji na pogovorih v živo, je pritegnila veliko zanimanja zaradi svojega ekskluzivnega pristopa – vstop je mogoč le z vabilom. Na Clubhousu se odvijajo pogovori o različnih temah, od tehnologije in podjetništva do umetnosti in zabave. To omrežje je inovativno, saj se osredotoča na avdio vsebino in omogoča interaktivne razprave v realnem času.

Mastodon

Mastodon je decentralizirano družbeno omrežje, ki je zgrajeno na principih odprte kode in avtonomnih skupnosti. Vsak strežnik deluje kot neodvisna skupnost, vendar so vsi strežniki povezani v federacijo, kar omogoča, da uporabniki komunicirajo med različnimi strežniki. Mastodon je še posebej priljubljen med tistimi, ki želijo več nadzora nad svojo zasebnostjo in podatki, saj decentralizirana narava omrežja omogoča večjo neodvisnost od velikih korporacij. Ta alternativa omrežju X je privlačna za uporabnike, ki želijo bolj neodvisno in pregledno okolje.

Lemon8

Lemon8 je novost na področju družbenih omrežij, ki se osredotoča na vizualne vsebine in je pogosto opisan kot mešanica med Instagramom in Pinterestom. Aplikacija omogoča deljenje fotografij in videoposnetkov s posebnim poudarkom na življenjskem slogu, modi, hrani in potovanjih. Z jasnim in minimalističnim dizajnom ter intuitivnim vmesnikom Lemon8 privablja uporabnike, ki iščejo navdih in estetiko. Platforma je še v vzponu, vendar hitro pridobiva na priljubljenosti med ustvarjalci vsebin.

BlueSky

BlueSky je projekt, ki ga vodi Jack Dorsey, nekdanji izvršni direktor Twitterja, in je zasnovan kot odprtokodna decentralizirana platforma. Čeprav je BlueSky še v zgodnjih fazah razvoja, je pritegnil veliko pozornosti, saj obljublja, da bo odprl vrata za nove načine povezovanja in komunikacije na družbenih omrežjih. Platforma naj bi omogočala večjo avtonomijo uporabnikov, saj bodo lahko sami nadzorovali svoje podatke in povezave, ne da bi bili odvisni od enega samega ponudnika.

Hive Social

Hive Social je še eno novonastalo omrežje, ki združuje najboljše iz različnih svetov – od mikroblogov do deljenja vizualnih vsebin. Platforma je prijazna za uporabnike, ki iščejo osebnejšo izkušnjo brez preobremenjujočih algoritmov. Hive ponuja preprost, čist vmesnik, ki uporabnikom omogoča objavljanje slik, videoposnetkov, glasbe in besedil. Njegova edinstvenost izhaja iz dejstva, da omogoča večji nadzor nad prikazovanjem vsebin, kar privlači uporabnike, ki iščejo bolj prilagojeno izkušnjo.

Avtor: Tilen Kemperle

+

+

+

+

=

pizzeria
Foculus

1996

SKOČI NA PIZZO!

Gregorčičeva 3, Ljubljana, 01 421 92 95, www.foculus.si

Aplikacija Codecheck: Ali so izdelki varni?

V današnjem času, ko je na policah trgovin na voljo nešteto kozmetičnih izdelkov, je izbira postala pravi izziv. Ljudje se vse bolj zavedamo pomena sestavin v kozmetiki, saj lahko te vplivajo na naše zdravje in okolje. V tem kontekstu je aplikacija Codecheck postala nepogrešljivo orodje za vse, ki želijo vedeti, kaj pravzaprav nanašajo na svojo kožo.

Kaj je Codecheck?

Codecheck je brezplačna mobilna in web aplikacija, ki uporabnikom omogoča hitro in enostavno preverjanje sestavin v kozmetičnih in prehranskih izdelkih. Razvila je bila z namenom, da bi potrošnikom pomagala pri izbiri bolj zdravih in okolju prijaznih izdelkov. Aplikacija deluje na podlagi obsežne baze podatkov, ki vključuje več milijonov izdelkov in njihovih sestavin.

Kako deluje?

Uporaba Codechecka je zelo preprosta. Ko naletiš na izdelek, ki ga želiš preveriti, preprosto skeniraj črtno kodo s pomočjo kamere na pametnem telefonu. Aplikacija nato analizira sestavine v izdelku in uporabniku prikaže oceno varnosti vsake sestavine posebej. Aplikacija uporablja sistem barvnih oznak, kjer so zelena, oranžna in rdeča barva indikatorji varnosti sestavin.

Zelena barva označuje, da je sestavina varna in ne predstavlja tveganja za zdravje.

Oranžna barva pomeni, da je sestavina potencialno sporna ali vprašljiva.

Rdeča barva pa opozarja na sestavine, ki so lahko škodljive za zdravje ali okolje.

Poleg tega aplikacija ponuja tudi dodatne informacije o posameznih sestavinah, kot so morebitni alergeni, učinki na zdravje in okoljski vplivi.

Zakaj uporabljati Codecheck?

V svetu, kjer so izdelki pogosto obogateni s kemičnimi spojinami, katerih imena komaj izgovorimo, je pomembno, da vemo, kaj kupujemo. Codecheck vam omogoča, da se izognete škodljivim sestavinam, ki lahko povzročijo draženje kože, alergijske reakcije ali celo dolgotrajne zdravstvene težave. Poleg tega aplikacija spodbuja trajnostne izbire, saj opozarja na sestavine, ki so škodljive za okolje, kot so mikroplastika ali snovi, ki prispevajo k onesnaževanju vode.

Avtor: Jan Nebec

Dodatne funkcionalnosti

Poleg preverjanja sestavin Codecheck omogoča tudi izdelavo osebnih seznamov priljubljenih izdelkov, s čimer lahko slediš izdelkom, ki so varni zate. Aplikacija prav tako ponuja možnost prilagoditve nastavitve glede na tvoje specifične potrebe, če si na primer vegan ali imaš alergije na določene sestavine.

Codecheck je odlična aplikacija za vse, ki želijo prevzeti nadzor nad tem, kaj nanašajo na svoje telo in kakšen vpliv imajo njihovi nakupi na okolje. Z uporabo Codechecka lahko narediš bolj informirane in odgovorne izbire, kar prispeva k boljšemu zdravju in bolj trajnostnemu načinu življenja. Ne glede na to, ali si ljubitelj kozmetike ali preprosto želiš bolje razumeti, kaj vsebujejo tvoji izdelki, je Codecheck tvoj nepogrešljivi spremljevalec pri nakupovanju.

printbox

**JESENSKA
AKCIJSKA PONUDBA**

Akcija velja do 3. 11. 2024

**10 € ALI VEČ
+40% BONUS
KREDITOV**

printbox.net/sl/jesenska-akcija-2024/

Tiskanje dokumentov s Printboxom je hitro, preprosto in sedaj tudi izredno ugodno.

40% dodatnih BONUS kreditov ob vsakem nakupu v višini 10 € ali več.

E = M c^D

Naberi si energijo s kosilom
na študentske bone v meku.
Doplačilo samo 2,48 EUR.

My
Rewards
PROGRAM ZVESTOBE

NE ZAMUDI UGODNOSTI.
NALOŽI SI APLIKACIJO!

Velik plus za tvoj lajf

Lidlove študentske priložnosti

Te zanima študentsko delo, ki nudi dobro plačilo, možnost fleksibilnega delovnika in relokacije, delo v super ekipi in možnost kariernega Študent+ programa z enomesečnim plačanim pripravništvom?

Prijavi se na:
kariera.lidl.si

ŠTUDENT++

Preprosto
več za vas